

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS HUISTAAL V2

2018

PUNTE: 80

TYD: 2½ uur

Hierdie vraestel bestaan uit 29 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Lees die volgende instruksies noukeurig deur voordat jy die vraestel beantwoord.
2. Moenie probeer om die hele vraestel deur te lees nie. Raadpleeg die inhoudsopgawe op bladsy 4 en 5 en merk die vraagnommers van die letterkundetekste wat jy bestudeer het. Lees daarna die vrae oor die tekste wat jy gedoen het en kies die soort vraag wat jy wil beantwoord.
3. Die vraestel bestaan uit DRIE afdelings:

AFDELING A: Gedigte (30)
AFDELING B: Roman (25)
AFDELING C: Drama (25)
4. Beantwoord VYF vrae in totaal: DRIE in AFDELING A, EEN in AFDELING B en EEN in AFDELING C.

AFDELING A: GEDIGTE
Voorgeskrewe gedigte – Beantwoord TWEE vrae.
Ongesiene gedig – Beantwoord die VERPLIGTE vraag.

AFDELING B: ROMAN
Beantwoord EEN vraag.

AFDELING C: DRAMA
Beantwoord EEN vraag.
5. KEUSE VAN VRAE BY AFDELING B (ROMAN) EN AFDELING C (DRAMA)
  - Beantwoord SLEGS die vrae oor die roman en drama wat jy bestudeer het.
  - Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG. As jy die opstelvraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die kontekstuele vraag in AFDELING C beantwoord. As jy die kontekstuele vraag in AFDELING B beantwoord, moet jy die opstelvraag in AFDELING C beantwoord. Gebruik die kontrolelys om jou te help.
6. LENGTE VAN ANTWOORDE
  - Die lengte van die opstel vir die gedig is 250 tot 300 woorde.
  - Die lengte van die opstel vir die roman en drama is 400 tot 450 woorde elk.
  - Die lengte van die antwoorde van die kontekstuele vrae word deur die puntetoekenning van elke vraag bepaal. Beantwoord jou vrae bondig en relevant.
7. Volg die opdragte aan die begin van elke afdeling noukeurig.
8. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

9. Beantwoord ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.
10. Voorgestelde tydsindeling:

AFDELING A: ongeveer 40 minute
AFDELING B: ongeveer 55 minute
AFDELING C: ongeveer 55 minute
11. Skryf netjies en leesbaar.

INHOUDSOPGAWE

AFDELING A: GEDIGTE			
Voorgeskrewe gedigte: Beantwoord ENIGE TWEE vrae.			
VRAAGNOMMER	VRAAG	PUNTE	BLADSY
1. "staat"	Opstelvraag	10	6
2. "Sonsverduistering"	Kontekstuele vraag	10	7
3. "Die huis luister"	Kontekstuele vraag	10	8
4. "Een sprong vir ..."	Kontekstuele vraag	10	9
5 "eerste worp"	Opstelvraag	10	10
6 "besoekersboek"	Kontekstuele vraag	10	11
7 "'n vigslyer sterf"	Kontekstuele vraag	10	12
8 "Vincent van Gogh"	Kontekstuele vraag	10	13
EN			
Ongesiene gedig: Verplichtend			
9. "woorde"	Kontekstuele vraag	10	14
AFDELING B: ROMAN			
Beantwoord EEN vraag.*			
10. <i>Die kwart-voor-sewe-lilie</i>	Opstelvraag	25	15
11. <i>Die kwart-voor-sewe-lilie</i>	Kontekstuele vraag	25	15
12. <i>Manaka Plek van die Horings</i>	Opstelvraag	25	17
13. <i>Manaka Plek van die Horings</i>	Kontekstuele vraag	25	17
14. <i>Vatmaar</i>	Opstelvraag	25	20
15. <i>Vatmaar</i>	Kontekstuele vraag	25	20
16. <i>Onderwêreld</i>	Opstelvraag	25	22
17. <i>Onderwêreld</i>	Kontekstuele vraag	25	22
AFDELING C: DRAMA			
Beantwoord EEN vraag.*			
18. <i>Krismis van Map Jacobs</i>	Opstelvraag	25	24
19. <i>Krismis van Map Jacobs</i>	Kontekstuele vraag	25	24
20. <i>Mis</i>	Opstelvraag	25	27
21. <i>Mis</i>	Kontekstuele vraag	25	27
*LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG in AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik.			

KONTROLELYS

Gebruik die kontrolelys hieronder om te kontroleer of jy die korrekte getal vrae beantwoord het.

AFDELING	VRAAGNOMMER	GETAL VRAE BEANTWOORD	MERK (✓)
A: Gedigte (Voorgeskrewe gedigte)	1–8	2	
A: Gedigte (Ongesiene gedig)	9	1	
B: Roman (Opstel of kontekstueel)	10–17	1	
C: Drama (Opstel of kontekstueel)	18–21	1	
LET WEL: Beantwoord EEN OPSTELVRAAG en EEN KONTEKSTUELE VRAAG in AFDELING B en AFDELING C onderskeidelik.			

AFDELING A: GEDIGTE**VOORGESKREWE GEDIGTE**

Beantwoord ENIGE TWEE vrae.

VRAAG 1: OPSTELVRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vraag wat volg.

staat – Niel van Tonder

- 1   jare nou al
- 2   sit roerloos wit
- 3   'n krap in 'n gaterige wal

- 4   roer 'n steeltjiesoog
- 5   met tye
- 6   waaksaam omhoog

- 7   niemand sal ooit
- 8   met sekerheid kan sê
- 9   of 'n droë dood ook in hom lê

- 10   maar wanneer en hóé
- 11   het die swart mierbataljon
- 12   dié parate pantser binnegekóm?

[Bron: *As Hy weer kom*, 1975]

Dié gedig maak van beeldspraak én stylfigure gebruik om die boodskap – dat 'n staat wat selftevrede is tot niet sal gaan – oor te dra.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 250 tot 300 woorde.

[10]

VRAAG 2: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Sonsverduistering – PJ Philander

1   Langsamerhand, geruisloos skuif die vlek
2   van skadu en verklein die sekelboog
3   van son tot dreigend swart die kol daar hoog
4   'n koue vreemde skemerte laat trek
5   wyd oor die vlakte waarvandaan, swygsaam,
6   'n vaal streep donkies met die kortste pad
7   oorhaastig stalwaarts swingel nog voordat
8   die skape blêr-blêr na die kraal toe gaan.
9   Oor gans die mensdom hang 'n skaduwee
10   wat alle lig van God en Christus so
11   verduister dat Sy pad onsigbaar is.
12   En ons, aan hierdie duisternis gedwee,
13   het nie 'n skaap se voorgevoel of glo
14   dat ons moet tydig Huiswaarts keer vir rus.

[Bron: *Uurglas*, 1955]

- 2.1   Gee die woord in versreël 1 wat by die titel aansluit. (1)
- 2.2.   Watter woord dui daarop dat die sonsverduistering stadig plaasvind? (1)
- 2.3   Benoem die stylfiguur in versreël 8 en haal 'n woord uit versreëls 1 tot 4 aan wat daarmee kontrasteer. (2)
- 2.4   Hoekom is die omkering van die woordorde (inversie) in versreël 9 gepas? (1)
- 2.5   Gee TWEE verskille tussen die skape (versreël 8) en die mensdom (versreëls 9 tot 14). (2)
- 2.6   Gee die tema van die gedig. Stem jy saam dat dié tema in 2018 steeds aktueel én universeel geldig is? Motiveer jou antwoord ten opsigte van ELKE aspek afsonderlik. (3)
- [10]**

VRAAG 3: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Die huis luister – Daniel Hugo

1 my kamers is hol soos 'n binne-oor
2 ek hoor hoe die bewoners roesemoes
3 liefde maak, verwyd, mekaar vertroos, skoor
4 soek met die goor hede, nooit tevrede
5 aanhou kibbel oor kon en sou en moes

6 luister, ek bewaar julle verlede
7 my fundamente kraak onder die las
8 my plafonne raak voos van die eggo's
9 te veel vloeke laat my pleisterwerk bars
10 jare se trane laat my rame roes

11 so word ons saam verweer deur dit wat was
12 my dakplate en julle gebede
13 fluister en knal al hoe harder om hulp
14 ongehoord in elke nag se oorskulp

[Bron: *Dooiemansdeur*, 1991]

- 3.1 Wie is aan die woord in die gedig? (1)
- 3.2 Watter woord in versreëls 1 tot 3 sluit by "luister" in die titel aan? (1)
- 3.3 Benoem die stylfiguur in versreël 5. Wat is die funksie hiervan? (2)
- 3.4 Is daar genoeg rede om die bewoners aan te spreek oor hulle taalgebruik? Gee TWEE redes vir jou antwoord. Gee 'n bewys uit die gedig dat die bewoners hulle nie aan die spreker steur nie. (3)
- 3.5 Benoem die halfrym/klankeffek in versreël 9 en sê watter funksie dit hier verrig. (2)
- 3.6 Watter gevoel kom in die slotstrofe van die gedig voor? (1)
- [10]**

VRAAG 4: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Een sprong vir ... – Joan Hambidge

1 Jy wil weet
2 waarom herstel ek nie –
3 want jy het my die maan,
4 sterre en uitpansel beloof.

5 Jy stuur my na die maan
6 en à la Neil Armstrong beweeg
7 ek in die lugdrukvrue atmosfeer,
8 karteer die kraters, die stil verwoesting
9 wat jy saai, plant 'n vlaggie van rekapitulاسie
10 (dis verby, dis verby, dis ...) op die klein silw'rige planeet.

11 Danksy die verbinding tussen my en die lugskip van glas
12 genaamd poësie, keer ek weer terug na die aarde,
13 wys my foto's vir diegene wat wil sien,
14 neem stukkies maankors saam
15 en weet ná maande
16 die maan is hiér.

17 Jy wil weet
18 waarom vergeet ek nie –
19 omdat ek weet die maan
20 is beslis nie van kaas.

[Bron: *Kryptonemie*, 1989]

- 4.1 Watter woord in die gedigtitel dui op die afstand tussen die geliefdes? (1)
- 4.2 Wat is die geïmpliseerde betekenis van versreëls 3 tot 4? (1)
- 4.3 Benoem die klankeffek/halfrym in versreël 8. In watter opsig ondersteun dié klankeffek/halfrym die spreker se gemoedstoestand in versreëls 8 tot 10? (2)
- 4.4 Benoem die stylfiguur in versreël 8 en verduidelik wat dit beteken. (2)
- 4.5 Gee die funksie van die herhaling in versreël 10. (1)
- 4.6 In al vier strofes word na die "maan" verwys.

Dink jy die spreker se siening van die "maan" het, binne konteks van die gedig, verander? Gee TWEE redes vir jou antwoord. Dui ook aan hoe die tipografie van die gedig by "maan" aansluit.

(3)
[10]

VRAAG 5: OPSTELVRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vraag wat volg.

eerste worp – TT Cloete

- 1 ons het nie ou katedrale en kastele nie,
2 geen breë riviere bevaarbaar vir groot skepe nie.
3 die min wolke wat ons het, is yl versprei.
4 ons het nie groot metropole nie.
5 ons is sonder groot donkergroen woude.
6 dun is ons geskiedenis met min groot name
- 7 soos beethoven of dante
8 of rembrandt of bramante
- 9 ons het min onwerklike sagte drome
- 10 maar ons het uitgestrekte woestyne
11 en krom grys bome wat houtbeen vasskop
12 in die droë sand en koets teen die son
- 13 ons het baie droë lope
14 en oerrivierbeddings met ou inheemse name
15 soos gourits en storievertelname soos skrij
16 of kameelsleep en lijersdraai
- 17 en baie reste naby aan die eerste worp
- 18 by wêreldseinde in die suisende stil nag
19 hoor jy die jakkalse se fossielskreeu
20 iewers tussen angstjank en primitiewe spotlag

[Bron: *Uit die hoek van my oog*, 1988]

Die tema van hierdie gedig handel oor opvallende verskille tussen Suid-Afrika en Europa.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 250 tot 300 woorde.

[10]

VRAAG 6: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

besoekersboek – Fanie Olivier

1 op die sel se mure het iemand uitgekrap
2 (of liever: íngekrap): sy naam en al die dae
3 van sy duskantse verblyf. gaan mens op stap
4 deur duikweë stasies onder brúe bly draai die vrae

5 wie was dié peter? Waar kom pam vandaan?
6 hoe het die vriendskap tussen brian en ed begin?
7 Sou w.a.l. se ouers hom meer as normaal geslaan
8 het? hoe lank het lieb sy liesbet bly bemin?

9 ek loer na hiërogliewe. 'n boer het my gewys
10 waar jagtonele oorgebly het teen die krans.
11 vóór in die gideons se bybel is 'n lang lys
12 lesers wat hul teen sterflikheid probeer verskans.

13 'n kind hoes seer; 'n lam huil stomgemaak. ek skraap
14 moed bymekaar: ek was hier en hier het ek geslaap.

[Bron: *Skimmelig*, 1978]

- 6.1 By watter woord in versreël 1 en 2 sluit "íngekrap" aan? (1)
- 6.2 Waarom krap mense hulle name ín? Slaag hulle in hul doel? Motiveer jou antwoord. (2)
- 6.3 Skryf net allitererende woorde in versreël 11 en 12 neer. Gee die funksie van dié halfrym/klankeffek. (2)
- 6.4 Haal die oksimoron wat in versreël 13 en 14 voorkom, aan. (1)
- 6.5 Wat noem ons 'n strofe wat uit twee versreëls bestaan? Dink jy dit is gepas dat die gedig met 'n koeplet eindig? Gee TWEE redes vir jou antwoord. (3)
- 6.6 Herlees die woorde ná die dubbelpunt in versreël 14.
Wat is die verband tussen die titel en dié woorde? (1)

[10]

VRAAG 7: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

'n vigslyer sterf – Vincent Oliphant

1 die takelwerk word afgetakel
 2 stadig sien sy geliefdes hom inplof
 3 die bekende vlees na binne stort
 4 hulle sien hom steeds stof word
 5 iets wil huil oor die bros vel
 6 wat soos dun seil oor brose stokke lê
 7 oor die mond wat iets wil sê
 8 die gewig van lug
 9 is vir die hand te swaar
 10 die lyf
 11 nou klein en seer
 12 het byna alles reeds verloor
 13 net die oë bly groter staar
 14 soek na raad teen al die skade
 15 na die genade van sag gaan
 16 na verstaan

[Bron: *Poësiepalet*, 2007]

- 7.1 Skryf die woord in die titel neer wat by "takelwerk" in reël 1 aansluit. (1)
- 7.2 Benoem die beeldspraak in versreël 5 en 6 en gee die betekenis van die beeld wat geskep is in jou eie woorde. (2)
- 7.3 Waarom is die gebruik van slegs twee woorde in versreël 10 funksioneel? (1)
- 7.4 Wat suggereer die spreker met versreël 13? (1)
- 7.5 Haal die eufemisme in versreël 15 aan. Dink jy die gebruik van dié stylfiguur is gepas? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (3)
- 7.6 Skryf versreël 15 en 16 oor en onderstreep die assonerende klanke. Wat word in dié reëls met dié assonansie bereik? (2)

[10]

VRAAG 8: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

Vincent van Gogh – DJ Opperman

1 Jy het as 'n miskende
2 heilige vergeefs geveg teen die ellende
3 en die onreg in die krotte van die myn,
4 in agterbuurte en op landerye; slegs die pyn
5 en skriklike stryd van God
6 leer ken, wat mens en boom verknot
7 in Sy kramptreкке; maar eers toe jy die koringgerwe
8 in aanbidding van die son kon verwe,
9 boere, wasvrouens en gepynigde gesigte,
10 die kantelende landskap in die snelle ligte
11 geel en groen en blou – alles met koorsige gevlak
12 tot branding van die skone kon verwek,
13 toe is Sy hartstog eers in jou volbring
14 soos groen sipresse tot 'n vlam verwring.

[Bron: *Heilige beeste*, 1937]

- 8.1 Wie is die aangesprokene in die gedig? (1)
- 8.2 Dink jy die tipografiese skeiding van "miskende" en "heilige" is funksioneel? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (2)
- 8.3 Na wie se ellende word in versreël 2 verwys? Waarom was die geveg teen die ellende "vergeefs"? (2)
- 8.4 Watter woord dui die wending in die gedig aan? In watter TWEE opsigte sluit die inhoud by dié wending aan? (3)
- 8.5 Watter stemming heers in versreëls 7 tot 14? (1)
- 8.6 Benoem die beeldspraak wat in versreël 13 en 14 voorkom. (1)

[10]

EN

VRAAG 9: KONTEKSTUELE VRAAG

Lees die gedig hieronder en beantwoord dan die vrae wat volg.

woorde – Vincent Oliphant

- 1 my woorde het nie die krag
 2 om bese magte tot 'n val te bring nie
 3 my woorde kan bloot sing
 4 my woorde is nie 'n dak
 5 om onder te skuil nie
 6 my woorde is swak
 7 my woorde kan nie keer
 8 dat ons die kromme note haal nie
 9 my woorde is kaal
 10 glo tog
 11 my woorde het nie die byt
 12 van koeëls en grofgeskut nie
 13 nee
 14 my woorde kan bloot bid
 15 en pleit
 16 en wens
 17 medeburgers van die lewe
 18 dat ons van grense sal vergeet
 19 en bloot mens sal wees
 20 en medemens

[Bron: *Die sagte vlees*, 1998]

LET WEL: Die spreekwoord in versreël 8 beteken: met alle mag of besonder hard werk [Bron: *HAT*]. Hier beteken dit dus dat 'n probleem net met moeite opgelos kan word.

- 9.1 Gee die woord waarmee die spreker sy/haar persoonlike betrokkenheid by die inhoud aandui. Watter retoriese middel gebruik die spreker om dié betrokkenheid in die gedig te beklemtoon? (2)
- 9.2 In watter opsig stem versreël 3, 6 en 9 inhoudelik ooreen? (1)
- 9.3 Die spreker maak gebruik van eenvoudige taal sonder onnodige beskrywings. Haal 'n versreël aan waarmee die spreker dit aandui. Op watter wyse sluit die tipografie van die gedig by hierdie taalgebruik aan? (2)
- 9.4 Wat sal gebeur indien die spreker se woorde "die byt van koeëls en grofgeskut" verkry? (1)
- 9.5 Is die alleenplasing van "nee" in versreël 13 funksioneel? Motiveer jou antwoord. (1)
- 9.6 Die spreker gebruik woorde om te "bid", "pleit" en "wens" in versreëls 14 tot 20. Noem TWEE aspekte wat die spreker met sy/haar woorde wil bereik. Dink jy die versugting oor die gebruik van "woorde" is aktueel? Motiveer jou antwoord. (3)

[10]

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: ROMAN

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die roman wat jy bestudeer het.

DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – Eleanor Baker

Beantwoord ÓF VRAAG 10 (opstelvraag) ÓF VRAAG 11 (kontekstuele vraag).

VRAAG 10: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – OPSTELVRAAG

Die milieu in Suid-Afrika, Frankryk én Amerika beïnvloed Iris.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 11: DIE KWART-VOOR-SEWE-LELIE – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS A

Ná die slapie was almal knorrig. My teorie was dat die suurstof in die huis begin min raak het, maar ek het geen ondersteuning gekry nie, veral nie van die mans wat my daarop gewys het dat meer as genoeg suurstof deur die balke ingelaat word. Dit, op sy beurt, het Bettie genoop om te kla dat dit verklaar waarom sy so koud om die blaai gevoel het. Die kinders was die enigste wat vrolik was. Hulle het selfs aangebied om die tafel te dek en het elke klapper geskud, probeer inkyk wat binne-in is en daarvolgens besluit wie kry watter een. Ek het hulle gewys hoe om die servette in waaiers te vou, 'n truuk wat ek by Elsa geleer het. (Elsa het nooit net 'n tafel gedek nie; sy het altyd 'n kleurskema, 'n tema en iets pikants of ongewoons as versiering. Soos die keer toe sy by 'n visete 'n kunstige versameling skulpe op 'n silwer bordjie gerangskik het en een van die skulpe begin wegloop en 'n slymspoor oor die gestyfte tafeldoek gelaat het. Dit was Hannes se skuld, het sy gesê. Die idee was dat hy leë slakskulpe uit die tuin bymekaar moes maak. Johanna het gelag soos 'n heks toe ek haar ná die tyd daarvan vertel het.)	5
Ons het verder gebou aan die legkaart. Brian het aan die lug gearbei omdat dit sy spesialiteit was. Tussendeur het hy ons vertel van sy bekwame broers.	10
	15

- 11.1 In watter ruimte speel TEKS A af? Waarom bevind Iris haar in hierdie spesifieke ruimte? (2)
- 11.2 Volgens reël 4 "kla" Bettie. Noem 'n ander eienskap van Bettie soos die leser haar in die roman leer ken. (1)
- 11.3 Wie dra in die spesifieke ruimte van TEKS A by tot Iris se veranderde siening van die huwelik? Sê wat Iris se veranderde siening is. (2)
- 11.4 Wat is die verwantskap tussen Iris en Elsa? Noem TWEE invloede wat Elsa op Iris se lewe het. (3)

11.5 Herlees reëls 10 tot 14.

Gee TWEE redes waarom Iris en Johanna dié insident so geniet. In watter opsig verskil dié insident met die slakke van Elsa se karakter soos wat sy dit in die roman openbaar?

(3)

11.6 Hoekom speel Johanna so 'n belangrike rol in Iris se lewe? Gee TWEE voorbeelde van Johanna se rol uit die roman om jou antwoord te ondersteun.

(3)

EN

TEKS B

"Dink jy so?" Dit was 'n fassinerende gedagte. Sou ek ook op mense se vensterbanke rondsit en advies aanbied of weier? Sou ek ook saam met my toegewysde persoon in vliegtuie vlieg, in vreemde wêreldstede rondloop sonder om eers my roksoom vuil te maak? "Maar jy is nie altyd by nie," het ek hom herinner. "Ek hoop ten minste nie so nie. Dit sou pervers wees as jy altyd op my vensterbank na my sit en loer." 'n Ander gedagte het my getref. "Dink jy ek blom dalk eers ná ek dood is? Gaan my bloeityd eers kom as ek my sigbaarheid verloor het?"

5

"Party mense blom ongesiens," het hy gesê. "So onverwags dat niemand dit eers opmerk nie."

"Soos Ma se lirie."

10

"Iets in dier voege, ja."

Net Polder Twee het opgetree soos hy moes. Sy lewe het jaar na jaar onveranderd voortgegaan. Hy het nie skielik kleintjies gekry of 'n dramatiese persoonlikheidsverandering ondergaan nie. As hy lui was, het hy geslaap en wanneer hy honger was, het hy geëet. Hy het smiddae saam met my gaan stap en uit die pad gebly wanneer Elsa en haar kroos kom kuier het. Hy was net 'n hond.

15

My nuwejaarsvoorneme, nadat my enkel weer aangegroei en albei voete weer na voor gewys het, was om my aanstaande skoonfamilie te leer ken. Ma het ook gedink dit was wys. Elsa het haar mooi hande (dit was voor die drieling) teen haar voorkop gedruk en my sterkte toegewens.

20

11.7 Watter gebeure gee aanleiding tot Iris se vraag in reël 1?

(1)

11.8 Wie is die verteller in reëls 1 tot 6? Dink jy dis effektief dat dié persoon hier aan die woord is? Motiveer jou antwoord.

(2)

11.9 In watter opsig sluit reëls 6 tot 9 by die tema van die verhaal aan? Dink jy Iris kom tot insig oor haar blomtyd? Gee DRIE redes vir jou antwoord.

(4)

11.10 Reël 18 verwys na Iris se "aanstaande skoonfamilie".

Gee TWEE redes waarom die verhouding tussen Iris en haar aanstaande skoonpa ongemaklik is.

(2)

11.11 Herlees reël 8 en 9 van TEKS B en reëls 8 tot 12 van TEKS A.

Is hierdie woorde in TEKS B van toepassing op Elsa? Motiveer jou antwoord én haal EEN sin uit TEKS A aan wat jou antwoord ondersteun.

(2)

[25]

MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – Pieter Pieterse

Beantwoord ÓF VRAAG 12 (opstelvraag) ÓF VRAAG 13 (kontekstuele vraag).

VRAAG 12: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – OPSTELVRAAG

Die milieu op Sable Ranch én op Manaka beïnvloed Baas.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 13: MANAKA PLEK VAN DIE HORINGS – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS C

Twee jaar ná sy aankoms op die kontinent vestig Dennis Chipman hom op die wal van die Zambezi tussen die mense van die Lozi-stam in Barotseland, die westelike provinsie van die huidige Zambië. Hy vang nie 'n enkele skoenlapper nie, en gaan nooit terug na sy land van herkoms nie.

Onder die Malozi staan hy bloot as Baas bekend. Hy en Brindle, later ook hy en die basterafstammeling van die oorspronklike Brindle – altyd met 'n Brindle as tropleier – word legendariese buffeljagters. Hy kap die trofee aan die stamme van die reuse-oewerbome om sy kamp vas en dit besorg aan sy blyplek die naam Manaka, wat Plek van die Horings beteken.

Met die jare kry hy langs sy hut 'n skooltjie aan die gang waar hy 'n klompie Malozi-kindere onder 'n worsboom met die vinger in die sand leer skryf en sommige maak. Hulle leer ook lees en Engelse kerkliedjies sing – die enigste liedjies wat hy uit sy kinderjare onthou. Sy Sakbybeltjie staan in vir die leeswerk. Sondae word die ruwe kiaathoutbankies onder die worsboom die kindere en sommige ouers se kerk. Hy noem dit Manaka Evangelical Mission. Een van sy gemeentelede is indoe-na Sitali Mulambwa, die stamhoof van die Senanga-gebied.

'n Passie om die noordelike wildernisgebiede van Afrika toegankliker te maak, dryf Dennis Chipman. Eendag, glo hy, sal hy 'n boot hê om mense en goedere op die Zambezi te vervoer.

Die middele om sy boot mee te bou, beplan hy om uit ivoorhandel te verdien, ook uit ruilhandel met buffelvlies. Maar sy droom word nooit waar nie.

- 13.1 Wie het Dennis Chipman na Suid-Afrika gestuur? (1)
- 13.2 Gee DRIE redes waarom Dennis Chipman nooit 'n "enkele skoenlapper" vang nie. Hoe wil Baas, die agterkleinseun, sy oupagrootjie se "skoenlapper" simbolies "vang"? (4)
- 13.3 Dui die naam "Baas" wat Dennis Chipman (TEKS C) in Barotseland kry op 'n meerderwaardige houding teenoor die plaaslike bevolking? Gee TWEE redes vir jou antwoord. (2)

- 13.4 Dennis Chipman se optrede op Manaka verskil baie van Baas, Dennis se agterkleinseun, se optrede 92 jaar later.
- 13.4.1 In watter stadium kap Baas (die agterkleinseun) sy eerste paar buffelhorings teen 'n stutpaal op Manaka vas? Wat simboliseer hierdie handeling van Baas? (2)
- 13.4.2 Hoekom verskil Baas (die agterkleinseun) se gesindheid teenoor die Malozi's van sy oupagrootjie s'n? (1)
- 13.5 Dennis Chipman se optrede in reëls 10 tot 16 sluit aan by die tema van omgee en naasteliefde.
- Is Baas, die hoofkarakter, iemand wat naasteliefde en omgee teenoor meneer Johnnie bewys? Motiveer jou antwoord. (1)
- 13.6 Baas, die agterkleinseun, vestig hom ook op Manaka, maar wil – anders as sy oupagrootjie – niks met godsdienste te make hê nie.
- Gee die rede vir Baas, die agterkleinseun, se gesindheid. Verander sy gesindheid in die loop van sy verblyf op Manaka? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (3)
- 13.7 Waar vestig Dennis Chipman, die oupagrootjie, hom ná nege-en-twintig jaar se verblyf in Barotseland? (1)

EN

TEKS D

"Eendag ... Miskien ... As ek 'n kombuis het. Hierdie is joune. Jy het daardie dag gesê jy wil bankies bou. Ek het sommer stutpaaltjies ook saamgebring."

Hulle sit die gewere neer, maak die drade los waarmee die planke aan die trekker vasgewoel is en pak dit onder die seil by die werkwinkel. Baas nooi Whitey slaapron dawel toe, steek die paraffienlampie aan en bêre sy geweer. Grace kom in met twee bekere. 5

"Nou moet julle besluit. Ek stel voor julle gebruik die bekere vir koffie," sê sy.

"Jy weet mos ek hou nie van koffie nie en koffie hou nie van my nie."

Whitey sit sy geweer op die bed neer. Grace los die bekere langs die foto's op die swart trommel en gaan uit om water te gaan haal. 10

"Ek gooi dop," sê Whitey. "Wat van jou?"

"Nie nou nie, dankie." Baas tel die geweer op en bekyk dit.

"Agtponder." Whitey gaan sit op die groen trommel.

Baas se oë dwaal verby die man in die blou oorpak na die portret teen die muur.

Hy sak op die bed neer. "Ek gooi maar vir my ook 'n dop, wat," sê hy toe hy uiteindelik opstaan. Hy skink en lig die agtponder. 15

"'n Hele troppie buffels wat hy platgeskiet het ... En 'n hele paar olifante ook wat oupagrootjie daarmee grond toe gebring het ..."

"Ja, jy raai reg. Dit was my oupagrootjie se geweer," sê Whitey. "Ek dink toe ek sal jou maar kom wys. Ons het so baie oor die ou man gepraat ..."

20

- 13.8 Herlees reël 1 en 2.
Waarom het die houtbankies vroeër konflik vir Baas veroorsaak? Op watter TWEE wyses skakel die herstel van die houtbankies die huidige Manaka met die oupagrootjie se Manaka? (3)
- 13.9 Watter soort verteller is in reëls 13 tot 16 aan die woord? Waarom is die gebruik van dié verteller in hierdie reëls nie so effektief nie? (2)
- 13.10 Watter inligting verswyg Baas in reëls 15 tot 18? Hoekom gee hy later sý oupagrootjie se Bybel vir Whitey ? (2)
- 13.11 Herlees reëls 5 tot 9 van TEKS C asook reëls 14 tot 20 van TEKS D.
Wat suggereer Baas deur na "die portret teen die muur" te kyk? Gee TWEE redes vir Baas se dade in reël 15 en 16. (3)
- [25]**

VATMAAR – AHM Scholtz

Beantwoord ÓF VRAAG 14 (opstelvraag) ÓF VRAAG 15 (kontekstuele vraag).

VRAAG 14: VATMAAR – OPSTELVRAAG

Die milieu op Vatmaar én Du Toitspan beïnvloed tant Wonnie.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 15: VATMAAR – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder deeglik deur en beantwoord dan die vrae wat volg.

TEKS E

Siesie Lena en Janman sou terug Windsorton toe loop en die trein Kimberley toe daar vat. Dis hoe hulle twee-twee uitmekaar is. Toe hulle mekaar groet, het die vier gesê: God was met ons. En in hulle harte het hulle gesê: Dankie, Vader.

Bet en Flippus was nou alleen in die vreemde wêreld.

Jare later, toe Oom Flip en Tant Bet goed gevestig was in Vatmaar en Klein-Neels al 'n fris klong, loop Oom Flip vir Jakob Kierie in die Pan raak. Hy het net uit die tronk gekom na hy drie jaar gesit het oor hy ongeslypte diamante by hom gehad het. Hy vertel toe dat Oubaas Swartz op Bakerville dood is, 'n arm man, soos die meeste ander delwers. Sy dogter Mollie het met Filemon getrou. Hulle enigste kind is dood. Oubaas Steenkamp het sy eie lewe geneem. Albei ou manne het gesê as hulle net geweet het, sou hulle nooit daardie twee skepsels laat gaan het nie, want hulle was die laaste van hulle soort wat nog in die wêreld oor was. Hulle geluk het hulle met hulle saam weggevat en hulle verdriet vir hulle, die witmense, gelos. Dis wat die toordokter glo vir hulle gesê het.

Dit, het Jakob Kierie gesê, is wat die witmense op Bakerville onder mekaar vertel.

In die mouterkar Kimberley toe is daar nie 'n woord gesê nie. Mister Hall-Stone het sonder om te vra by die stasie gaan stilhou. What a contrast, sê hy toe hy na die twee kyk wat uitklim.

- 15.1 15.1.1 Watter gebeure gaan die afskeid in reëls 1 tot 3 vooraf? (1)
- 15.1.2 Gee TWEE redes vir die karakters se dankbaarheid. Op watter manier verander dié gebeurtenis die karakters se lewensomstandighede? (3)
- 15.2 In watter TWEE opsigte word Tant Bet gepas uitgebeeld? Waarom is Oubaas Swartz se uitbeelding in die roman nie gepas nie? (3)
- 15.3 Waarom voeg die verteller die inligting oor Jakob Kierie hier van reël 5 tot reël 15 in? (1)
- 15.4 Herlees reëls 8 tot 12.
- Oubaas Swartz en Oubaas Steenkamp het uiterlike konflik met hulle werkers, Bet en Flippus. Gee 'n voorbeeld van dié konflik by ELK van die werkgewers. (2)

- 15.5 Gee EEN van die "twee skepsels" in reël 11 se naam. (1)
- 15.6 Oubaas Swartz en Oubaas Steenkamp het 'n baie hoë dunk van Flippus en Sus Bet. Is dit geregverdig dat hulle so baie van dié twee dink? Motiveer jou antwoord. (2)
- 15.7 Wat bedoel Mister Hall-Stone met sy uitlating in reël 17 en 18? (1)

EN

TEKS F

Toe haal Tante Wonnie 'n sjieling uit haar roksak en gee dit vir hom. Hier is 'n sjieling, Mineer Jones, sê sy. Laat hulle opklim.

Stoffel Jones het nie geweet dat Tante Wonnie daardie dag in die hof verskyn het nie, ook nie dat Mevrou September die saak teen haar gemaak het nie. Klim op jou skelm, sê hy en vat die sjieling. 5

Settie September was baie verbaas om Tante Wonnie met 'n nuwe rok en skoene aan in die kapkar te sien. Sy kon haar nie in die oë kyk nie en Tante Wonnie het gedink: As sy 'n stert gehad het, was hy tussen haar bene.

Johnny September was net so verbaas soos sy vrou. Middag, Tante, het hy gesê.

Sy het net na hom gekyk en niks gesê nie. 10

Die kar het weggetrek: Klip-kop, klip-kop, klip-kop en hulle koppe het saam met die klip-kop, klip-kop, klip-kop gewieg.

Tante Wonnie het sit en dink: Ek en Suzan is altwee verwerp, veroordeel en beledig. My eer is in die hofgebou herstel, maar nie in Vatmaar nie. Daar was niemand van Vatmaar in die hof nie. Ek wonder watter liegstories nou vertel en uitgedink gaan word. Maar vanaand sal ek die blikkie beesvleis oopmaak, 'n uie opsny en brood bysit. Dan, as Suzan wil, kan sy droëvrugte kry en die gemmerbier drink. 15

Tante Wonnie was op die punt om aan die slaap te val toe Mevrou September vir haar man met die oë na die bottel gemmerbier in die kardoos beduie.

- 15.8 Watter soort verteller is aan die woord in TEKS F en hoekom is dit noodsaaklik dat juis hierdie verteller in reëls 3 tot 7 gebruik word? (2)
- 15.9 Is Settie September se reaksies in reëls 6 tot 7 oortuigend? Gee 'n motivering by ELKE reaksie. (2)
- 15.10 Watter tema in die roman sluit by die onderstreepte woorde aan? In watter TWEE opsigte het dié tema betrekking op Kaaitjie? (3)
- 15.11 Sus Bet (TEKS E) en Tante Wonnie (TEKS F) leef Ta Vuurmaak se filosofie van mededeelsaamheid uit. (4)
- Bewys met behulp van TWEE voorbeelde by ELK dat Sus Bet én Tante Wonnie mededeelsaam optree. [25]

ONDERWÊRELD – Fanie Viljoen

Beantwoord ÓF VRAAG 16 (opstelvraag) ÓF VRAAG 17 (kontekstuele vraag).

VRAAG 16: ONDERWÊRELD – OPSTELVRAAG

Die milieu in sy ouerhuis én by Lawson Kollege beïnvloed Greg.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 17: ONDERWÊRELD – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS G

"... Die ander ouens sien op na jou. En dan doen jy sulke goed! Ek is teleurgesteld in jou, Greg."

"Dan is ek ten minste nie die eerste kind wat jou teleurstel nie, Pa!"

Die woorde is uit voor ek kan keer. Maar dit stop my pa in sy spore.

Hy weet wat ek bedoel. Ek praat van John. Eers was John alles, totdat hy besluit 5
het hy het genoeg gehad en hy gaan suip daardie pille. Toe is hy nikswerd. 'n Skande.
'n Teleurstelling.

"Ons praat nie nou van John nie," sê my pa na 'n ruk, sy stem beheers maar beneuk. "Ek weet ook van daardie e-pos wat jy gestuur het."

Ek wil sê dit was nie ek nie. Dit was mos van 'n vals e-posadres gestuur. Maar ek 10
weet ek moet nie nou sukkel nie. My pa is nie stupid nie. Om te lieg gaan die ding net erger maak.

"Môreoggend, Greg ... die eerste ding wat jy doen as jy jou voete uit die bed tel, gaan jy na Dok Pienaar toe en jy gaan vra om verskoning vir jou skandelige gedrag. En dan laat staan jy hierdie rebelse houding van jou. Jy los die skool uit dat hulle 15
Eckardt se storie hanteer soos hulle dit goeddink. En wát hulle doen het niks met jou uit te waai nie. Bepaal jou aandag by jou studies en jou sport. Ek verwag uitstekende resultate van jou teen die einde van jou matriekjaar. Ek sal met niks minder as dit tevrede wees nie ..."

- 17.1 Wat gee aanleiding tot Greg se pa se woorde in reël 1 en 2? (1)
- 17.2 Hoekom is Greg se pa se teleurstelling in Greg ironies? (1)
- 17.3 In reël 3 noem Greg een ooreenkoms met sy broer, John.
Noem TWEE ánder ooreenkomste tussen Greg en John. Watter TWEE kenmerke van Eckardt het Greg baie aan John laat dink? (4)
- 17.4 Dink jy Greg sou die e-pos (reël 9) gestuur het as hy toe reeds geweet het wat die verreikende gevolge van sy daad gaan wees? Motiveer jou antwoord met DRIE redes. (3)
- 17.5 "En wát hulle doen het niks met jou uit te waai nie." (Reël 16 en 17)
Is dit, binne die konteks van Greg se skoolmilieu, aanvaarbaar dat sy pa hierdie mening lug? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (2)

- 17.6 17.6.1 Formuleer die tema van die roman na aanleiding van die woorde in reël 15. (1)
- 17.6.2 In watter TWEE opsigte geld die roman se tema ook vir Greg se pa én Dok Pienaar? (2)

EN

TEKS H

"Was dit nie interessant hoe jy alles wat ek vir jou geleer het, kon gebruik nie, Greg? Ek meen, van al die goed wat hackers kan doen, was die goed wat jy sou nodig kry om die Butcher te ontmasker die presiese goed wat ek met moeite in daardie kop van jou probeer inprent het ... of moet ek sê, wat ek probeer *program* het."

Noudat ek daaraan dink, dit is waar. Ek kon plek-plek self nie glo hoe maklik dit was nie. Byvoorbeeld om die foto van die white hat te ontsyfer, om die password van Eckardt se webblad na my toe te mail. Om die password by Joan te kry ... Alles goed wat Eckardt my geleer het. 5

"Hoe lyk dit? Is jy al online, Greg? Kan jou brein al die encrypted password hashes brute force en die geheime woord vir jou netjies en mooi op die skerm pie gooi?" 10
Eckardt forseer die woorde deur sy tande. Ek sien hoe sy vuiste bal. Wat is dit met die ou? Dit lyk dan nou of hy my ... haat?

Wat hy voor hom sien, word die eerste snydende skreegeluid wat deur sy grootwordjare sal eggo: Sy pa se groot lyf, half oor die lessenaar gebuig, asof hy besig is om te skryf. Maar in sy hand is daar nie 'n pen nie. Daar is 'n 9 mm-pistool in sy geklemde vuis. 15
Een vinger is om die sneller.

Ek skud my kop. Ek weet nie waarvan Eckardt praat nie.

"Goed dan ... hier is die password: social engineering, Greg."

- 17.7 Waarom wil Eckardt die Butcher ontmasker? (1)
- 17.8 Waarom kan Greg as 'n *white hat* én 'n *black hat* beskou word? (2)
- 17.9 Wat is die verband tussen *social engineering* in reël 18 en die uiterlike konflik tussen Greg en Eckardt in Clarens? Word dié konflik opgelos? Motiveer jou antwoord. (2)
- 17.10 Herlees reëls 11 tot 17.
Gee TWEE redes waarom reëls 13 tot 16 van die res van die teks geskei word. Hoekom is dit onregverdig dat Greg by Eckardt se *haat* betrek word? (3)
- 17.11 Herlees reëls 13 tot 19 van TEKS G asook reëls 9 tot 12 van TEKS H.
Gee die ooreenstemmende stemming wat in die tekste (TEKS G en TEKS H) heers en gee die rede vir dié stemming in ELK van die twee tekste. (3)

(3)
[25]

TOTAAL AFDELING B: 25

AFDELING C: DRAMA

Beantwoord in hierdie afdeling SLEGS EEN vraag oor die drama wat jy bestudeer het.

KRISMIS VAN MAP JACOBS – Adam Small

Beantwoord ÓF VRAAG 18 (opstelvraag) ÓF VRAAG 19 (kontekstuele vraag).

VRAAG 18: KRISMIS VAN MAP JACOBS – OPSTELVRAAG

Map Jacobs en Cavernelis is in die drama, *Krismis van Map Jacobs*, gevangenes van hulle omstandighede.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 19: KRISMIS VAN MAP JACOBS – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS I

MAP:	Ek is nog ôrait, Ma ... 'is Map ... 'is Johnnie ... <i>Sy kyk na hom, knik.</i>	
MAP:	Hoe gaan 'it moet Ma? <i>Sy knik dat dit "goed gaan".</i>	
MAP:	En moet Blanchie? Sy kom ook nie meer nie ... Ek wiet sy't ook altyd skelm gekom, sonner lat haar mense wiet ... <i>Antie Grootmeisie kyk na hom, vol ontsteltenis.</i>	5
MAP:	... maar ek verkwalik haar nie ... Die social worker het weer moet my gepraat, sy's nogal vrinnelik ... <i>Sy kyk na hom.</i>	10
MAP:	Miss Africa ... 'n Mens kan nogal moet haar praat. <i>Sy kyk vraend op.</i>	
MAP:	Miss Africa, Ma ... Ek sê, sy's nogal vrinnelik ... <i>Antie Grootmeisie knik.</i>	
MAP:	Sy sê parole is nou due vir my, ek kom yt op die sewende wat nou kom, annermaand ... <i>Antie Grootmeisie kyk lewendig op.</i>	15
MAP:	Annermaand! <i>Sy knik opgewonde.</i>	
MAP:	Parole, Ma ... <i>Sy knik weer.</i>	20
MAP:	Ek is jammer, oor dit alles, Ma ... Ek het al gesê ... Ek het vir Ma al gesê, ek is jammer oor dit alles ... Ek het ge-change hierso in die tronk in. Ma wiet self. (<i>Driftig.</i>) Ek is jammer, maar Ma moet my glo, Ma móét my gló! Ek het ge-change hierso ... <i>Sy skud haar kop hewig om te kenne te gee dat sy "glo".</i>	25
MAP:	Ek is 'n ge-change-de man, ek ... het die Here Jesus gevind hierso, regtig, ek sal nie lieg nie ... Dink Ma ek lieg?!	
MAP(sectaries):	<i>Sy knik "nee".</i> Praise the Lord, Ma! Hy vát vir jou, Hy ... Hy vat vir jou, vuil ...	30

- 19.1 Waarom is Johnnie/Map in die tronk? Waarop dui die naam "Johnnie" wat Map in reël 1 gebruik? (2)
- 19.2 Is dit geloofwaardig dat hy in reël 3 na sy ma se welstand vra? Motiveer jou antwoord. (1)
- 19.3 Waarom besoek Blanchie nie meer vir Map nie? (1)
- 19.4 Watter simboliese betekenis het "sewe" (n.a.v. reël 15) in hierdie konteks? Is die vrylating, juis op die "sewende" van "annermaand", effektief? Motiveer jou antwoord. (2)
- 19.5 Wat is die funksie van al die toneelaanwysings/neweteks in reëls 2 tot 21? Dink jy dié toneelaanwysings/neweteks het 'n effek op die toneel? Gee TWEE redes vir jou antwoord. (3)
- 19.6 Watter TWEE sake het Map in gedagte wanneer hy in reëls 22 tot 25 sê dat hy "jammer oor dit alles" is? (2)
- 19.7 Watter stemming heers in reëls 15 tot 28? Gee TWEE redes vir hierdie stemming. (3)
- 19.8 Watter mededeling dra in hierdie stadium in die struktuur van die drama by tot verhoogde spanning? Gee TWEE redes waarom dié spesifieke mededeling die spanning verhoog. (3)

EN

TEKS J

LA GUMA:	Oh well ... (<i>Hy spring.</i>) I suppose it's ... not so easy to adapt again after ... all this time ... But hell ... he's really got a beautiful ... body ... Sorry about ... the ... tattoos ... Anyway ...	
CAVERNELIS:	<i>op met sy fiets, nogmaals terug van 'n aand se smouswerk met die soft goods.</i>	5
LA GUMA:	<i>(bly oor die moontlike geselskap):</i> O, hello, mister Cavernelis ...	
CAVERNELIS:	<i>(sku):</i> Evening, mister La Guma ...	
LA GUMA:	Lovely evening, nice an' ... crisp, for jogging ...	
CAVERNELIS:	'Is 'n bietjie koud, mister La Guma. Ek gaan maar inkruip.	
LA GUMA:	You had a ... long day, mister Cavernelis?	10
CAVERNELIS:	<i>(het nou al tot stilstand gekom, sy hande op die stuurstang van die fiets):</i> Ja. <i>Ons sien vir Blanchie, bo by die deur, buite.</i>	
BLANCHIE:	<i>(roep na binne):</i> Antie Maud ... Daddy het nou net gekom ... Maar dis weer daai lastige Willy la Guma daar by hom! Bly altyd agter mense aan ...	15
MAUD:	<i>(van binne af):</i> Oh ... talk talk, talk, die ou praatbek! All words and air, and nothing done!	
CAVERNELIS:	<i>(te ordentlik of te swak om sommer net sy eie koers te kry):</i> Ja, 'n lang dag, mister La Guma. <i>(Staan onseker, met die fiets in sy hande. Hy lyk moeg.)</i>	20
BLANCHIE:	<i>(praat weer met MAUD. La Guma-hulle, onder, kan nie vir haar en Maud hoor nie):</i> Hulle praat daar onner by die lig ...	
MAUD:	Jy mien Willy la Guma praat!	

- 19.9 Noem die TWEE kenmerkende eienskappe van La Guma wat al die mense in die township irriteer. (2)
- 19.10 Van wie praat La Guma in reëls 1 tot 3? (1)
- 19.11 "Sorry about ... the ... tattoos ... Anyway ..."
By watter tema van die drama sluit dié woorde van La Guma aan? (1)
- 19.12 Herlees reëls 5 tot 6 van TEKS I en reël 7 van TEKS J.
Gee DRIE ander bewyse dat die Cavernelis-gesin nie met die mense in die township wil meng nie. Dink jy dit is geregverdig dat die Cavernelis-gesin hierdie gesindheid openbaar? Motiveer jou antwoord. (4)

[25]

MIS – Reza de Wet

Beantwoord ÓF VRAAG 20 (opstelvraag) ÓF VRAAG 21 (kontekstuele vraag).

VRAAG 20: MIS – OPSTELVRAAG

Miem en Meisie is in die drama, *Mis*, gevangenes van hulle omstandighede.

Bespreek hierdie stelling in 'n opstel van 400 tot 450 woorde.

[25]**VRAAG 21: MIS – KONTEKSTUELE VRAAG**

Lees die uittreksels hieronder aandagtig deur en beantwoord dan die vrae wat volg.

TEKS K

KONSTABEL:	Nou wel, as u dan die saak oopgevelek het, is dit seker waarom ek hier is. Miskien koester die persoon ... of persone ...	
GERTIE:	Ag nee, Konstabel! Is daar dan meer as een?	
KONSTABEL:	'n Mens weet nooit. Enigiets is moontlik.	
MIEM:	Ja, dit is waar. (<i>Aan Meisie</i>) Vir wat staan jy by die venster? Kom sit en maak jou sak klaar.	5
MEISIE:	Ja, Ma. <i>MEISIE gaan sit en werk verder.</i>	
MIEM:	Verskoon tog, Konstabel. Wat wou u sê? Van die persone of persoon?	10
KONSTABEL:	Ek was besig om te sê hy ...	
GERTIE:	Of hulle!	
KONSTABEL:	Net so, Juffrou. Of hulle koester dalk 'n wrok teen u en die juffrou hier.	
MIEM:	Hoe aaklig.	15
GERTIE:	Verskriklik!	
KONSTABEL:	Wil u miskien selfs van die gras af maak! <i>MIEM, MEISIE en GERTIE maak gelyktydig angsgekluide.</i>	
KONSTABEL:	Maar wees gerus. (<i>Glimlag</i>) <u>Ek is hier om so 'n plan te fnuik.</u>	
MIEM:	Hoe kan ons u bedank?	20
KONSTABEL:	Ag nee, Mevrouw. Dit is my werk.	
MIEM:	Dit is te ... afskuwelik.	
KONSTABEL:	(<i>verbaas</i>) Wat, Mevrouw?	
MIEM:	Om te dink ... ons word bes moontlik – op hierdie oomblik – beloer en beluister.	25
GERTIE:	Deur een of meer persone. Met weerwraak in hulle harte.	
MIEM:	En ... ek het alreeds soveel om te verduur. Alles word vir my ... te veel (<i>Kreun en laat haar kop in haar hande sak</i>)	
GERTIE:	Aag, sies tog, Miem.	
MIEM:	(<i>aan MEISIE</i>) Kom saam, my kind. (<i>Staan swaar op</i>) Verskoon tog, Konstabel. Ek is nou weer terug.	30
KONSTABEL:	Alles reg, Mevrouw. <i>Stilte. MIEM verdwyn deur die gangdeur terwyl MEISIE agter haar aanslenter. GERTIE kyk na die KONSTABEL wat stil voor hom sit en uitkyk.</i>	35

- 21.1 Waarna verwys Gertie in reël 3? (1)
- 21.2 "Enigiets is moontlik." (reël 4)
Gee TWEE handeling van Konstabel uit die drama wat sy woorde bewys. (2)
- 21.3 Herlees reëls 5 tot 7.
Gee 'n motivering vir Meisie se optrede in reël 5. Waarom is Miem se reaksie hier in die struktuur van die drama funksioneel? Gee TWEE redes. (3)
- 21.4 Herlees reël 5 en 6.
21.4.1 Hoe sluit Miem se woorde by die titel van die drama aan? (1)
21.4.2 In watter DRIE opsigte gee die milieu aanleiding tot Miem en Meisie se werk met sakke? (3)
- 21.5 Noem TWEE sake wat Konstabel met sy woorde in reël 13 en 14 wil bereik? Slaag hy in sy doel? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (4)
- 21.6 Dink jy daar is 'n verband tussen Konstabel se optrede en sy onderstreepte woorde in reël 19? Motiveer jou antwoord met TWEE redes. (2)

EN

TEKS L

KONSTABEL:	<i>(staan op. Kwaad. Beweeg na die deur)</i> Ek sal gaan, Mevrou. (Draai om by die deur en laat sy stok val) Maar laat my asseblief net toe om my saak te stel. Ek wil nie so hier weggaan nie.	
MIEM:	<i>(nors)</i> Nou sê jou sê.	
KONSTABEL:	<i>(Kwaad)</i> Dit is my werk! Ek is gewoond om vrae te vra. En ek is werklik bekommerd oor u veiligheid. Wat u ook al mag dink. Ek wou maar net uitvind ... of hier nog 'n deur is. Nog 'n plek om in te kom. Sodat ek in my pasoppens kan wees. Nou weet ek van alle gevare. Die deur kan maklik oopgebreek word ... iemand kan daar insluip ... U man oorrompel ... Afklim ... en voor ons weet, is hy ... of sy ... tussen ons.	5 10
GERTIE:	O, Vader!	
MIEM:	Konstabel ... ek was miskien 'n bietjie haastig. Ek sien ... u dra tog ons belange op die hart. U moet my maar vergewe. Ek is 'n bietjie kort van draad. Dit kom van my ma se kant. Konstabel, sal u tog nie maar bly nie? Ons sal dit waardeer.	15
GERTIE en MEISIE:	Asseblief, Konstabel. <i>Die KONSTABEL antwoord nie. Hy staan stil en staar voor hom uit.</i>	
MIEM:	<i>(oorvriendelik, na 'n stilte)</i> Vertel ons, Konstabel, het u ondervinding van sulke sake? <u>Verdwynings, bedoel ek?</u>	20
KONSTABEL:	O, ja, dit is waarvoor ek eintlik gebruik word. Vermiste persone.	
MIEM:	Werklik? <i>MEISIE steek haar vinger raak. Sy trek haar asem in en suig haar vinger.</i>	
MIEM:	<i>(aan die KONSTABEL)</i> So u sê u werk met vermiste persone, Konstabel?	25

- 21.7 Wat gee aanleiding tot Konstabel se woorde in reëls 1 tot 3? (1)
- 21.8 Watter karaktereienskap van Konstabel kan uit sy woorde in reëls 5 tot 11 afgelei word? (1)
- 21.9 In watter opsig is Miem se woorde in reël 13 en 14 ironies? Hoekom hou Miem se woorde vir Meisie gevaar in? (2)
- 21.10 Herlees Miem se onderstreepte vraag in reël 20.
Waarna verwys Miem? Sê hoe Konstabel haar met sy antwoord bedrieg. (2)
- 21.11 Herlees reël 5 in TEKS K en reël 23 en 24 van TEKS L.
Dink jy Meisie se handeling in albei tekste sluit by die tema van bevryding aan? Motiveer jou antwoord deur na ELKE teks afsonderlik te verwys. In watter opsig word Meisie teen die einde van die drama bevry? (3)

[25]

TOTAAL AFDELING C: 25
GROOTTOTAAL: 80